

Cofnodion y Bwrdd wedi eu cadarnhau

Teitl y Cyfarfod: Cyfarfod Bwrdd CNC – Cyhoeddus
Lleoliad:

**Dyddiad y
Cyfarfod:** Dydd Iau 11 Gorffennaf 2019

**Aelodau'r Bwrdd
a oedd yn
Bresennol:** Sir David Henshaw, Cadeirydd
Clare Pillman, Prif Weithredwr
Julia Cherrett
Geraint Davies
Yn Athro Steve Ormerod
Zoe Henderson
Karen Balmer
Elizabeth Haywood
Yr Athro Peter Rigby
Chris Blake
Dr Rosie Plummer

**Y Tîm
Gweithredol a
oedd yn
Bresennol:** Kevin Ingram, Cyfarwyddwr Gweithredol ar gyfer Cyllid a
Gwasanaethau Corfforaethol
Gareth O'Shea, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau'r De
Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a
Thrwyddedu
Tim Jones, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau'r Gogledd
Prys Davies, Cyfarwyddwr Strategaeth Gorfforaethol a Llywodraethu

**Unigolion
Ychwanegol a
oedd yn
Bresennol:** Tracey Mayes, Prif Weithredwr Rheolwr Busnes
Catrin Hornung, Pennaeth Cyfathrebu a Chysylltiadau Allanol
Sian Williams, Pennaeth Gweithrediadau Gogledd-orllewin Cymru
Ruth Jenkins, Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol – eitemau
4 a 6
Bronia Bendall, Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol – eitem 4
Rob Bell, Pennaeth Cyllid – eitem 6
Martyn Evans, Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru – eitem
7
Lyn Williams, Swydd Bontio – eitem 3
Clive Walmsley, Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol: Newid
Hinsawdd a Datgarboneiddio – eitem 8
Rhian Jardine, Pennaeth y Gwasanaeth Cyngori ar Gynllunio
Datblygiad a'r Gwasanaeth Morol – eitem 7

Ysgrifenyddiaeth: Jenn Jones
Beth Jones

1. Croeso, Ymddiheuriadau a Datganiad o Fuddiannau

- 1.1 Croeso – Croesawodd y Cadeirydd holl aelodau'r cyhoedd i'r cyfarfod.
 - 1.2 Nodwyd ymddiheuriadau ar gyfer yr aelod Bwrdd Howard C Davies
 - 1.3 Datganiad o Fuddiant: Ni ddatganwyd unrhyw fuddiant
-

2. Adolygu cofnodion cyfarfod cyhoeddus mis Mawrth, ynghyd â'r Cofnod Gweithredu

- 2.1 Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod cyhoeddus a gynhaliwyd ym mis Mawrth 2019 yn gofnod cywir o'r cyfarfod.
 - 2.2 Ystyriwyd y camau gweithredu a nodwyd yn y cofnod gweithredu.
-

3. Adroddiad ar y Gymraeg

Ymunodd Lyn Williams (swydd bontio) â'r cyfarfod.

- 3.1 Mae gan CNC ddyletswydd statudol i gyhoeddi Adroddiad y Gymraeg sy'n manylu ar y modd y mae CNC wedi bodloni Safonau'r Gymraeg, ynghyd â'r modd y mae'n datblygu fel sefydliad dwyieithog.
- 3.2 Nodwyd bod 90% o'r staff yn y sefydliad yn gallu deall neu siarad ychydig o Gymraeg ar y pryd, a bod chwarter y staff yn gallu siarad yr iaith y rhugl. Mae cynllun dysgu Cymraeg CNC wedi bod ar waith ers pum mlynedd, a nodwyd bod 85% o'r staff sydd wedi dysgu'r iaith yn defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.
- 3.3 Mae CNC 'nawr yn gweithio'n agos gyda Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg. O ganlyniad, bu llai o gŵynion i Swyddfa'r Comisiynydd, a gwahoddir unrhyw achwynwyr i gyflwyno unrhyw bryderon yn uniongyrchol i CNC i gael eu hystyried.
- 3.4 O ran datblygu'r Gymraeg, mae angen i CNC ystyried ei rôl wrth gyflawni targedau LIC a nodir yn Strategaeth y Gymraeg 2050 i sicrhau miliwn o siaradwyr sy'n defnyddio'r iaith o ddydd i ddydd.
- 3.5 Yn dilyn Cynllun y Sefydliad, mae'n bwysig mapio sgiliau'r Gymraeg a nodi bylchau, a hynny er mwyn sicrhau bod yna aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ym mhob tîm, a bod dysgwyr Cymraeg yn cael y cymorth y mae arnynt ei angen i ddatblygu.
- 3.6 Nododd y Bwrdd yr angen i adrodd yn ôl y 2020 o ran y newidiadau a wnaed. Mae angen i CNC fod yn rhagweithiol wrth sicrhau bod cwsmeriaid yn ymwybodol o'r gwasanaeth dwyieithog a ddarperir, yn enwedig o ran y llinell llifogydd. O gymharu â

sefydliadau eraill, nodwyd bod CNC yn cael ei ystyried ymhlith y goreuon o ran cynnig gwasanaeth dwyieithog.

NODWYD: Nododd y Bwrdd yr adroddiad rhagorol ac ymrwymiad y staff i gyflawni.

CYMERADWYWYD: Cymeradwyodd y Bwrdd y dylai'r adroddiad gael ei gyhoeddi erbyn mis Medi 2019.

4. Perfformiad Corfforaethol

- 4.1 Nododd y Prif Weithredwr yr adroddiad perfformiad terfynol ar gyfer blwyddyn ariannol 2018-19. Roedd y perfformiad wedi cael ei adolygu'n rheolaidd yn ystod y flwyddyn, ac roedd sawl mesur coch wedi bod yn destun craffu manwl gan y Bwrdd ar wahanol adegau yn ystod y flwyddyn. Tynnwyd sylw at y ffaith bod y darlun yn un cymysg yn gyffredinol, gyda rhai meysydd perfformio rhagorol, ond cydnabuwyd bod yna feysydd lle roedd angen gwella'r perfformiad. Ymrwymodd y Tîm Gweithredol i barhau i ganolbwyntio ar wella'r perfformiad cyffredinol.
- 4.2 Nodwyd bod y Fframwaith Perfformiad ar gyfer 2019-20 wedi cael ei gadarnhau gan y Bwrdd yn y cyfarfod ym mis Gorffennaf 2019; dylai CNC fod yn uchelgeisiol a gosod targedau uchel.
- 4.3 Nododd y Bwrdd effaith Cynllun y Sefydliad ar ddarpariaeth, a gofynnodd a oedd hyn yn fwy amlwg mewn rhai meysydd o'r busnes. Nododd y Prif Weithredwr fod Cynllun y Sefydliad wedi effeithio ar ddarpariaeth y canlyniadau rhagamcanol ledled y sefydliad, ond bod effaith yr ymchwiliad annisgwyl i'r Is-ddeddfau Pysgodfeydd ac adroddiad Grant Thornton yn amlwg iawn. Cyfeiriodd y Cadeirydd at gydnerthedd y sefydliad a'r angen am i'r Tîm Gweithredol fynd i'r afael yn well â materion annisgwyl, gan ddefnyddio sgiliau a staff ledled y sefydliad. Bydd datblygu sefydliadol yn ystyried y broses o drosglwyddo sgiliau a'r angen am i well cynllunio fynd i'r afael â materion annisgwyl yn y dyfodol a allai effeithio ar berfformiad. Gwelwyd hyn yn ddiweddar o ran Trwyddedu Cyffredinol, lle bu'r broses o weithio ledled y sefydliadau a chyda rhanddeiliaid allanol allweddol yn llwyddiannus.
- 4.4 Cyfeiriodd y Bwrdd at y mesur coch ynghylch iechyd coed a phlanhigion, ynghyd â'r angen am newid yn y ffordd o fesur hyn er mwyn adlewyrchu safonau LIC. Nododd y Prif Weithredwr fod y clefyd yn symud yn gynt na'r disgwyl, a bod y targed blaenorol yn afrealistig, ac felly wedi cael ei ddiwygio a'i adolygu. Mae CNC yn rhan o grŵp sector cyfan sy'n ymwneud ag iechyd planhigion, ac sy'n ystyried sut beth y dylai'r polisi fod mewn perthynas â'r clefyd, a fydd yn ein harwain ac yn ein llywio i gymryd camau. Mae'r grŵp sector cyfan hwn wedi adolygu a phennu fframwaith y polisi ar gyfer LIC.
- 4.5 Nododd y Bwrdd fod y Pwyllgor Cynllunio Cyllid a Pherfformiad wedi ystyried fformat yr adroddiad, ynghyd â'r broses o gipio canlyniadau a fesurir; fodd bynnag, mae angen i'r busnes ystyried cyflawniadau sylweddol eraill sydd y tu allan i'r targedau a bennwyd, a sicrhau eu bod yn cael eu nodi a'u dathlu, a bod y staff yn ymwybodol eu bod yn cael eu cydnabod.

- 4.6 Diolchodd y Prif Weithredwr i'r holl staff dan sylw, a dywedodd fod y Bwrdd wedi nodi ymdrechion yr holl staff ledled y sefydliad o ran bodloni'r targedau hyn o dan amgylchiadau anodd cynllun y sefydliad.
-

5. Strategaeth Iechyd a Lles

Ymunodd Bronia Bendall (Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol ar gyfer Iechyd a Lles) a Ruth Jenkins (Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol) â'r cyfarfod.

- 5.1 Nododd y Cyfarwyddwr Gweithredol ar gyfer Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu mai nod y strategaeth hon yw bod iechyd a lles yn cael eu hadlewyrchu ar draws pob polisi yn y sefydliad. Bydd y strategaeth hon yn ein helpu i flaenoriaethu'r hyn yr ydym yn ei wneud i sicrhau hynny, ac i ddylanwadu ar aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wrth ystyried yr amgylchedd yn ei holl bolisiau.
- 5.2 Mae'r agenda ar gyfer gweithredu a nodir yn y strategaeth yn nodi'r modd y mae CNC yn ymgorffori iechyd ym mhob polisi, swyddogaeth a darpariaeth ar gyfer ein gweithwyr. Enillodd CNC wobwr Arian ar gyfer Safonau Iechyd Corfforaethol eleni. Rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid ar lefel genedlaethol ac mae gennym femorandwm cyd-ddealltwriaeth gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru, ond mae angen i ni gyflawni'r her i ddarparu'n lleol, gan sicrhau ein bod yn cyfleu hyn i'r cyhoedd. Nodwyd bod gan CNC ddyletswydd i ymgymryd ag asesiad o'r effaith ar iechyd yn 2020.
- 5.3 Dyma Strategaeth Iechyd a Lles gyntaf CNC, ac mae'n strategaeth fyrdymor tan 2022, sy'n cyd-fynd â'n cynllun corfforaethol cyfredol. Mae hyn yn rhoi cyfle i CNC ddatblygu fersiwn fwy hirdymor a pharhau i gynnal sgysiau â phartneriaid allanol.
- 5.4 Y camau nesaf:
- Datblygu cynllun gwaith i'w gyflawni.
 - Parhau i ddatblygu ein cylch gorchwyl, sydd eisoes yn cael effaith ar iechyd y cyhoedd.
 - Cynnwys yr amgylchedd yn ein holl bolisiau iechyd fel ein bod yn arwain trwy esiampl.
 - Adeiladu'r atebion ymarferol.
 - Canolbwyntio ar fersiwn nesaf y strategaeth.
- 5.5 Nododd y Bwrdd y pwysau ar y gwasanaeth iechyd a'r diffyg cyfleoedd i feddwl mewn modd strategol, ac roedd ganddo ddiddordeb mewn nodi pa ymatebion a ddaw gan y Byrddau Iechyd. Nododd y Cyfarwyddwr Gweithredol, Gweithrediadau'r De, fod yr agenda iechyd cyhoeddus yn aml yn ystyried atal, yn ei farn ef; felly, bydd angen i CNC barhau i archwilio a datblygu'r modd yr ydym yn cael dylanwad strategol, ac ystyried pa gymorth y gallwn ei gynnig i gyd-weithwyr ym maes iechyd ac i'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.
- 5.6 Nododd Pennaeth Gweithrediadau Gogledd-orllewin Cymru fod yna wahaniaethau i'w nodi ledled Cymru o ran y modd y mae'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn gweithio gyda CNC o ran atal ym maes iechyd a phrosiectau cysylltiedig; mae rhwydweithio a chydweithio yn allweddol, ac mae secondiadau yn cael eu hystyried i

wella hyn. Rhoddwyd enghreifftiau o brosiectau partneriaeth yn y maes, lle mae CNC yn gweithio gydag ymddiriedolaethau meddygon teulu, ysgolion lleol, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol a pharc cenedlaethol i gyflawni canlyniadau ar gyfer pawb sy'n gysylltiedig. Nododd y Bwrdd fod angen ystyried meysydd blaenoriaeth er mwyn cyflawni i'r eithaf.

- 5.7 Cododd y Bwrdd yr angen i arddangos a chofnodi'r hyn y mae CNC wedi'i gyflawni, ynghyd â'r mesurau a ystyriwyd i werthuso hyn. Nododd yr Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol ar gyfer lechyd a Lles fod dangosyddion perfformiad wedi cael eu hystyried ond, gan y bydd yr effaith yn amlwg ledled y sefydliad, fod angen trafodaeth bellach â chyd-weithwyr. Nodwyd hefyd fod angen datblygu rhagor o ddangosyddion ar gyfer y tîm lechyd a Lles. Roedd trafodaethau wedi cael eu cynnal yn y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus er mwyn datblygu mesurau cyffredin i gofnodi cyflawniadau ar y cyd.
- 5.8 Nodwyd bod rhaglenni o fentrau awyr agored ar gyfer plant yn parhau ledled amrywiaeth eang o sefydliadau; mae cysylltu addysg â'r amgylchedd a dysgu yn yr awyr agored yn allweddol, a dylid archwilio a datblygu gwaith partneriaeth ymhellach. Cadarnhaodd yr Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol ar gyfer lechyd a Lles fod gwaith yn mynd rhagddo yn hyn o beth, gyda'r strwythur newydd yn gwella'r adnodd sydd ar gael.
- 5.9 Cyfeiriodd y Cadeirydd at y seilwaith ym maes lechyd y Cyhoedd, ynghyd â'r angen am i CNC ystyried dulliau mwy radical o ran y modd y mae'n ymdrin â'r berthynas rhwng lechyd y Cyhoedd a'r amgylchedd, ac, o bosibl, iddo fod yn fwy rhagweithiol.
- 5.10 Pwysleisiodd y Bwrdd y gofyniad i ganolbwyntio rhagor ar ieuchyd meddwl, ynghyd â'r cyfle i ymgymryd â gwaith integreiddio i gefnogi poblogaeth sy'n heneiddio a chysylltu â gwaith Cyfeillion Dementia. Nodwyd hefyd y gwaith a oedd yn mynd rhagddo ledled y trydydd sector, ynghyd â'r angen am i CNC sicrhau bod pawb yn y cymunedau yn gallu rhyngweithio a chymryd rhan mewn gweithgareddau.
- 5.11 Nododd y Prif Weithredwr fod ein prosiectau mwyaf llwyddiannus wedi bod mewn partneriaeth â'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol, ac mai'r her rhwng 'nawr a 2022 fydd gweithio gyda phartneriaid eraill i gyflawni rhagor ledled sector yr amgylchedd. Cadarnhaodd yr Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol ar gyfer lechyd a Lles fod hyn yn cael ei ystyried o dan femoranda cyd-ddealltwriaeth.

6. Strategaeth Grantiau

Ymunodd Rob Bell (Pennaeth Cyllid) â'r cyfarfod.

- 6.1 Nododd Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu fod y mecanwaith grantiau newydd wedi cael ei gadarnhau yn y cyfarfod Bwrdd ym mis Mai 2019 ac, ers hynny, fod aelodau'r Bwrdd a'r staff wedi bod yn gysylltiedig â'r gwaith o ystyried a datblygu fframwaith y strategaeth gyffredinol hon.
- 6.2 Manylodd y Pennaeth Rheoli Adnoddau Naturiol ar y rhesymau pam y mae'n bwysig sicrhau pecyn a rhaglen grantiau, ynghyd â'r modd y cafodd y gweithdrefnau a'r polisi

eu datblygu er mwyn hwyluso'r ffordd yr ydym yn gweithio gydag eraill trwy ein rhaglen cyllid grant. Mae'r canlyniadau wedi cael eu hystyried yn unol â'r cynllun corfforaethol, y cynllun busnes a chynlluniau sy'n seiliedig ar leoliad. Mae'r adborth gan y rhanddeiliaid wedi cael ei ystyried. Yn arbennig, mae'r trydydd sector wedi pwysleisio nad yw'n barod am gronfa gystadleuol arall, ac roedd yn falch o weld y mecanweithiau a oedd wedi eu rhoi ar waith. Bydd y rhaglen hon yn galluogi'r staff i fod yn llawer mwy ystwyth o ran y ffordd y maent yn defnyddio eu cyllidebau i weithio gydag eraill, ac i fanteisio ar y cyfleoedd sy'n deillio o'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.

- 6.3 Cadarnhaodd y Pennaeth Cyllid fod yna gyfle i'r staff ddefnyddio cyllidebau rhaglenni/prosiectau eraill, er bod yna gyllideb ddynodedig.
- 6.4 Nododd y Bwrdd yr angen i sicrhau fod y broses fonitro yn cael ei phwysleisio fel y gallwn sicrhau y cyflawnir y gwerth mwyaf am arian. Cadarnhaodd y Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol fod y mecanwaith ar gyfer monitro'r ddarpariaeth yn cael ei ddatblygu, gan ystyried faint o risg y mae CNC yn barod i ymgymryd â hi mewn perthynas â'r ffyrdd newydd hyn o weithio, y prosiectau a phartneriaid newydd. Awgrymodd y Cadeirydd y dylid cytuno ar y canlyniadau a fesurir â'r partner/ymgeisydd; fodd bynnag, nodwyd ei bod yn fater o drefn fod y rheiny y cynigir cyfleoedd grant iddynt yn cyflwyno ffurflen adroddiad.
- 6.5 Gofynnodd y Bwrdd sut y bydd partneriaid strategol yn cael eu nodi a pha un a fyddent yn newid wrth i'r blaenoriaethau newid. Cadarnhaodd y Pennaeth Rheoli Adnoddau Naturiol y bydd angen bod yn ystwyth, ond na fydd hon yn broses flynyddol. Bydd hyn, o bosibl, yn gyfle i weithio gyda rhai partneriaid strategol y mae'r berthynas rhyngddynt a CNC wedi arafu a dioddef yn ystod y blynyddoedd diwethaf.
- 6.6 Nododd y Cadeirydd yr angen am gyhoeddusrwydd ac i gynnal lansiad o'r rhaglen pan fydd yr holl waith paratoi wedi'i gwblhau.

CAM GWEITHREDU: *Ystyried cynnal lansiad o'r Strategaeth Grantiau er mwyn rhoi cyhoeddusrwydd i'r ffyrdd newydd o weithio pan fydd y rhaglen a'r prosesau wedi'u cwblhau.*

7. Diweddariad ar y Datganiadau Ardal

Ymunodd Martyn Evans (Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru) a Rhian Jardine (Pennaeth y Gwasanaeth Cynghori ar Gynllunio Datblygiad a Gwasanaeth Morol) â'r cyfarfod.

- 7.1 Nododd y Cyfarwyddwr Gweithredol, Gweithrediadau'r De y dylem ein hatgoffa ein hunain mai'r Datganiadau Ardal, y mae CNC ar hyn o bryd yn canolbwyntio ar eu cyflawni, yw ail gynnyrch arwyddocaol Deddf yr Amgylchedd, ac mai'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol oedd y cyntaf. Bwrdd y Datganiadau Ardal yw darparu sail dystiolaeth allweddol i lywio rownd nesaf y Cynlluniau Lles yn y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.
- 7.2 Amlygodd Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru y ffaith bod hyn yn ddiweddariad cenedlaethol gan y saith ardal; gan amlygu'r risgiau a'r hyn a fydd yn

cael ei gyflawni, a phennu mesurau'r dangosfwrdd, a fydd yn ffocws i'r hyn a fydd yn cael ei gyflawni ar gyfer y flwyddyn. Bydd mesurau'r dangosfwrdd yn cofnodi'r canlynol:

- Sesiynau ymgysylltu sydd wedi'u hamserlennu tan fis Medi 2019
- Ystyried opsiynau
- Ystyried opsiynau o ran ymyrraeth.

- 7.3 Mae'r broses wedi cynnwys gweithio gyda'r Tîm Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu ac ymgysylltu â thimau mewnol ledled y sefydliad. Mae hwn yn gysyniad newydd i bawb yn fewnol, ond rydym 'nawr yn gallu ymgynghori'n allanol, gan ymgysylltu trwy ddefnyddio tystiolaeth sydd wedi deillio o amcanion LIC, yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol a'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Rydym hefyd wedi sefydlu grŵp Cyfeillion Beirniadol, sydd wedi darparu adborth. Mae'r ymagwedd ledled Cymru yr un fath, fel y mae'r canlyniadau; bydd neges ac ymagwedd gyson yn cael eu mabwysiadu, ond gan bob amser ystyried y gwahaniaeth o ran 'lle.' Nodwyd bod ystadegau sy'n ymwneud â rhyngweithiadau ar y We yn amlygu diddordeb o bob cwr o'r Deyrnas Unedig.
- 7.4 Cyfeiriodd y Bwrdd at ymatebion y rhanddeiliaid, yn ogystal ag at rywfaint o sinigiaeth mewn rhai ardaloedd, ynghyd ag ychydig o ddifaterwch ynghylch yr ymgynghoriad. Fodd bynnag, nododd Pennaeth Gweithrediadau'r De-orllewin na chafwyd unrhyw negyddoldeb yn adborth y swyddogion, a bod dull mapio cyfranogiad wedi cael ei ddefnyddio wrth raglennu'r achosion o rhyngweithio â rhanddeiliaid.
- 7.5 O ran y seithfed maes, Y Môr, nododd Pennaeth y Gwasanaeth Cynghori ar Gynllunio Datblygiad a Gwasanaeth Morol fod yna ymgysylltiad ag is-grŵp ymgynghori yn LIC, a bod sgysiau â grwpiau bach eraill ar y gweill i ystyried themâu newydd. Nodwyd na fyddai CNC yn gyfrifol am yr holl bethau i'w cyflawni na'r holl gamau gweithredu ledled y saith maes.
- 7.6 Bydd yr ymgysylltu a ddigwyddodd rhwng misoedd Mai a Medi yn cael ei adolygu ledled pob maes. Nodwyd y themâu newydd canlynol:
- rheoli tir mewn modd cynaliadwy,
 - dirywiad bioamrywiaeth,
 - newid yn yr hinsawdd,
 - gwella iechyd.
- Fodd bynnag, nodwyd bod themâu ychydig yn wahanol yn ymddangos mewn rhai ardaloedd.
- 7.7 Ychwanegodd Roger Cooper, Cadeirydd y Panel Cynghori ar Strategaeth Coetir Llywodraeth Cymru, fod LIC wedi gosod targed mawr o ran creu coedwig newydd yn rhan o'i rhaglen datgarboneiddio. Dylai Datganiadau Ardal nodi ardaloedd â blaenoriaeth lle gellid creu coetir; fodd bynnag, mae yna broblem o ran y sector coedwigaeth yn nodi ac yn cael caniatâd trwy CNC i blannu coedwigoedd newydd. Nododd y byddai'r sector coedwigaeth yn awyddus i gymryd rhan mewn ymgynghoriad ar y datganiadau ardal.
- 7.8 Cadarnhaodd y Pennaeth Rheoli Adnoddau Naturiol fod CNC wedi bod yn defnyddio offer mapio i ddarparu gwybodaeth i'w hystyried mewn ymgynghoriadau ar

Ddatganiadau Ardal.

CAM GWEITHREDU 1: Adolygu cynnydd y datganiadau ardal ymhellach yng nghyfarfod Bwrdd mis Tachwedd – gan roi rhagor o ystyriaeth i themâu newydd.

CAM GWEITHREDU 2: Dosbarthu rhestr o gyfleoedd i'r Bwrdd gymryd rhan yng ngweddill y digwyddiadau ar gyfer rhanddeiliaid sy'n ymwneud â Datganiadau Ardal – Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru

CAM GWEITHREDU 3: Dosbarth rhestr o Themâu Newydd pob un o'r saith Datganiad Ardal – Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru

8. Newid yn yr Hinsawdd

Ymunodd Clive Walmsley (Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol, Newid Hinsawdd a Datgarboneiddio) â'r cyfarfod.

- 8.1 Roedd cyflwyniad wedi cael ei roi yn ddiweddar i'r Prif Weinidog a'r Gweinidog dros yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig ar ymateb CNC i Argyfwng Newid Hinsawdd LIC. Yn unol â chais y Bwrdd ym mis Gorffennaf, lluniwyd rhestr o ddeg ymyrraeth bosibl, y bydd angen eu blaenoriaethu gyda chefnogaeth y Bwrdd. Yna, bydd angen symud ymlaen i ystyried amserlennu, cost a pha un a ydynt o fewn cylch gwaith CNC yn gyfan gwbl.
- 8.2 Nododd yr Ymgynghorydd Arbenigol Arweiniol ar gyfer Newid Hinsawdd a Datgarboneiddio mai diweddariad interim yw hwn; mae'r gwaith yn mynd rhagddo o ran dwyn meysydd y sefydliad ynghyd i drafod. Er mwyn cyrraedd y pwynt hwn, rhoddwyd ystyriaeth i'r gwaith a wnaed gennym eisoes ar brosiectau Carbon Bositif, i argymhellion Pwyllgor y Deyrnas Unedig ar Newid Hinsawdd, ac i'r Rhaglen Cyflenwi Carbon Isel a gyhoeddwyd ym mis Mawrth gan LIC.
- 8.3 Mae'r deg ymateb i'w hystyried fel a ganlyn:
 - Adfer mawn dwfn
 - Creu coetir
 - Cynhyrchu ynni adnewyddadwy
 - Seilwaith a cherbydau EV
 - Gwres ac ynni carbon isel mewn adeiladau ac asedau
 - Allyriadau sy'n gysylltiedig â chaffael
 - Dylanwadu ar leihau allyriadau allanol ledled Cymru, a hynny yn y sector cyhoeddus yng Nghymru
 - Cynllunio gwasanaeth/rôl y Gwasanaeth Cyngori ar Gynllunio Datblygiad a rôl reoleiddiol CNC – archwilio'n fewnol a chyda LIC
 - Gweithio i ddylanwadu ar newid yn ymddygiad a diwylliant y staff a'r cyhoedd, o ran datgarboneiddio mewn partneriaeth â Phrifysgol Caerdydd
 - Gwerthuso a chyfathrebu effeithiau cyfredol newid yn yr hinsawdd yng Nghymru er mwyn ysgogi trafodaeth bellach.
- 8.4 Roedd y Bwrdd yn falch o weld y sylw a'r ffocws a roddwyd i'r argyfwng. Amlygwyd canlyniad mynd i'r afael â rhai o'r elfennau a'r effaith y byddai hyn yn ei chael ar faterion eraill, ynghyd â rôl bosibl y broses grantiau o ran datblygu camau gweithredu

gyda rhanddeiliaid. Roedd LIC wedi cael cais am ei mewnbwn, a bydd copi o'r cyflwyniad hwn yn cael ei anfon at y Prif Weinidog a'r Gweinidog.

- 8.5 Nododd y Bwrdd effeithiau ariannol cyflawni'r deg ymateb a restrir, a gofynnodd a oedd yna arwydd y byddai LIC yn darparu cymorth a chyllid ychwanegol. Nododd y Prif Weithredwr fod sgysiau cyfredol â LIC yn ymwneud â £4 miliwn ar gyfer Adfer Corsydd Mawn yn unig.
- 8.6 O ran creu coetir, ychwanegodd Roger Cooper, Cadeirydd y Panel Cynghori ar Strategaeth Coetir Llywodraeth Cymru, ei bod yn ymddangos nad oes cyllid ar y ffordd i greu coetir ar ystad CNC, ac mai sicrhau mynediad at freindaliadau ffermydd gwynt yw'r unig ffordd ymlaen, o bosibl. Mae'n ymddangos mai ar dir fferm y mae'r cyfle; mae darparu'r tir a pherswadio ffermwyr i greu coetir yn allweddol. Ac yntau'n ymddiriedolwr ar gyfer Coed Cymru, nododd ei fod yn ymwybodol o argaeledd 2,000 hectar o goetir fferm arfaethedig, ond bod angen rhoi sylw i'r cyllid a'r system gymeradwyo. Mae chwalu rhai o'r rhwystrau sy'n bodoli rhag greu coetir ar dir fferm yn allweddol. Mae angen ychwanegu at y matrices fod cynhyrchu pren yn fantais luosog allweddol i gynyddu'r ystad coetir, ynghyd â'r cyfle i gloi carbon y tu hwnt i'r broses o gynaeafu'r coed mewn cynhyrchion pren.

9. UNRHYW FATER ARALL

- 9.1 Darparwyd diweddariad ar Gyfeillion Dementia:
- Dirprwywyd y penderfyniad i fabwysiadu cynllun mwy uchelgeisiol i'r Byrddau Busnes; pwysleisiwyd y byddai angen gwneud penderfyniad yn gyflym er mwyn gallu bodloni unrhyw fesurau penodol.
 - Mae cais wedi dod i law gan lechyd Cyhoeddus Cymru am fanylion gweithgareddau CNC ar gyfer colli'r cof.
 - Mae House of Memories yn cael ei ddatblygu, ac mae cyfarfod wedi cael ei gynnal ag Ambiwlans Cymru.

Diwedd y cyfarfodydd